

VĂN BẢN

SỰ TÍCH HỒ GƯƠM

I. ĐỌC HIỂU CHUNG

1. **Thể loại:** truyện truyền thuyết.

2. **Bố cục:**

- a. “ Vào thuở ấy... giết giặc” : Long Quân cho nghĩa quân Lam Sơn mượn thanh gươm thần
- b. “ Ở Thanh Hóa... đất nước” : nghĩa quân Lam Sơn (đứng đầu là Lê Lợi) nhận được thanh gươm thần và đánh đuổi giặc ngoại xâm thắng lợi.
- c. Phần còn lại: Lê Lợi trả gươm cho Long Quân và lí giải tên gọi địa danh Hồ Gươm.

II. ĐỌC HIỂU VĂN BẢN

1. Long Quân cho nghĩa quân Lam Sơn mượn thanh gươm thần

a) **Giới thiệu về thanh gươm thần:**

- Nguồn gốc: thanh gươm của thần (Long Quân)
- Sức mạnh:
 - + Tự mình nhiều lần chui vào lưới của Lê Thận

- + Phát sáng
- + Sức mạnh phi thường, tiêu diệt giặc làm cho bọn chúng khiếp sợ.
- ⇒ Thanh gươm thể hiện sức mạnh phi thường của thần linh.

b) Bối cảnh của việc Long Quân cho mượn gươm và đòi lại gươm:

Sự việc	Thời gian	Không gian
Long Quân cho mượn gươm thần	Bước đầu khởi nghĩa, thế giặc còn mạnh, khó khăn, nguy hiểm chồng chất	Vùng rừng núi Thanh Hóa xa xôi, hiểm trở.
Long Quân đòi lại gươm thần	Đất nước đã sạch bóng giặc ngoại xâm, nhân dân được yên ấm	Hồ Tả Vọng tại kinh thành Thăng Long (sau là Hồ Gươm hay hồ Hoàn Kiếm)

c) Cách Long Quân cho nghĩa quân mượn gươm thần:

- Lê Thận nhặt được lưỡi gươm trong một lần thả lưới ở một bến sông vắng. Lưỡi gươm có khắc chữ "Thuận thiên".

- Lê Lợi nhặt được chuôi gươm phát sáng trên ngọn cây lúc chạy trốn sự truy đuổi của giặc tại vùng rừng núi hoang vắng.

- Chuôi và lưỡi hợp lại tạo thành một thanh gươm có sức mạnh vô song nên nghĩa quân đánh đâu thắng đó.

➔ Việc hợp nhất giữa chuôi và lưỡi chính là sự hợp nhất về ý chí, tinh thần của nhân dân ta trong công cuộc chiến đấu chống giặc Minh để bảo vệ đất nước. Đây chính là sức mạnh của toàn dân tộc, sức mạnh của sự đồng tâm hiệp lực làm nên truyền thống yêu nước chống xâm lược của dân tộc ta.

d) Long Quân đòi gươm và Lê Lợi trả gươm:

- Sau khi đất nước hòa bình, Long Quân sai Rùa Vàng đòi lại gươm, Lê Lợi ngay lập tức rút gươm trao cho Rùa Vàng tại hồ Tả Vọng. Từ đó hồ Tả Vọng được gọi là Hồ Gươm (hay hồ Hoàn Kiếm)

→ Nhan đề của truyện gắn liền với sự việc này, thể hiện niềm tự hào về truyền thống, lịch sử dân tộc.

- Ngoài ra, câu chuyện này còn mang nhiều ý nghĩa sâu sắc:

+ Ca ngợi tài năng và phẩm chất tốt đẹp của Lê Lợi nói riêng, ca ngợi tính chất chính nghĩa của nghĩa quân Lam Sơn khi được thần linh phù hợp, giúp đỡ (cho mượn gươm)

+ Thể hiện tinh thần đoàn kết, đồng lòng chống giặc ngoại xâm, bảo vệ đất nước của nhân dân ta.

+ Khẳng định ý nguyện yêu chuộng và gìn giữ hòa bình của nhân dân.

2. Thái độ và tình cảm của nhân dân

- Cách xưng hô trân trọng của các nhân vật đối với Lê Lợi:

+ Lê Thận: minh công

+Rùa Vàng: bệ hạ

- Một vài câu văn bộc lộ tình cảm của tác giả dân gian:

+ “ Chúng coi dân ta như cỏ rác, làm nhiều điều bạo ngược khiến cho thiên hạ căm giận chúng đến tận xương tủy” => Căm ghét, lên án bọn giặc.

+ “ Một hôm bị giặc đuổi, Lê Lợi và các tướng phải rút lui mỗi người một ngã.”=> Đồng cảm cho tình cảnh gian nan của Lê Lợi và nghĩa quân.

+ “ Uy thế của nghĩa quân vang dội khắp nơi.” => Niềm vui sướng và tự hào đối với sự lớn mạnh và những chiến công của nghĩa quân.

→ Nhân dân đã thể hiện tình cảm yêu thương, kính trọng, tự hào, ngợi ca đối với nghĩa quân Lam Sơn nói chung và lãnh tụ tài ba Lê Lợi nói riêng; đồng thời thể hiện tinh thần lên án, lòng căm thù sâu sắc đối với bọn giặc ngoại xâm tàn bạo, độc ác.

3. Các đặc điểm của truyền thuyết trong văn bản

- “ Sự tích Hồ Gươm” là tác phẩm tự sự dân gian:
 - + Tác giả dân gian
 - + Kể về nhân vật lịch sử Lê Lợi gắn liền với cuộc khởi nghĩa Lam Sơn chống lại giặc Minh
- Giải thích nguồn gốc địa danh Hồ Gươm.
- Sử dụng các yếu tố kì ảo như thần Long Quân, thanh gươm thần, Rùa Vàng.
- Thể hiện thái độ ngợi ca, tình cảm yêu quý, kính trọng, tự hào của nhân dân đối với Lê Lợi, với nghĩa quân Lam Sơn, với truyền thống đấu tranh chống giặc hào hung của dân tộc.

III. TỔNG KẾT

1. Nghệ thuật:

- Sử dụng nhiều chi tiết tưởng tượng kì ảo hấp dẫn
- Tình tiết thú vị, lôi cuốn.

2. Nội dung:

- Ca ngợi hình tượng vị anh hùng dân tộc, lãnh tụ nghĩa quân Lê Lợi nói riêng và nghĩa quân Lam Sơn nói chung; tự hào về truyền thống đấu tranh chống ngoại xâm anh hùng, bất khuất của dân tộc.
- Giải thích nguồn gốc tên gọi địa danh Hồ Gươm (hồ Hoàn Kiếm)
- Khẳng định, ngợi ca ý nguyện hòa bình của dân tộc

Ngư dân tên Lê Thận nhật được lưới gươm trong lưới (3 lần) tại một bến sông vắng,; lưới gươm có khắc “THUẬN THIÊN”.

Lê Lợi nhật được chuôi gươm phát sáng trên ngọn cây lúc chạy trốn sự truy đuổi của giặc tại vùng rừng núi hoang vắng.

- Việc nhận gươm ở nhiều thời gian, địa điểm khác nhau cho thấy những gian nan, nguy hiểm trong quá trình khởi nghĩa cứu nước của nghĩa quân.

- Thanh gươm chia làm hai phần, nhận hai lần thể hiện tinh thần đoàn kết, toàn dân đồng lòng đánh giặc cứu nước.

